

С.В. Чупровська, студ. (*ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького, Львів*)

В.Т. Штогрин, студ. (*ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького, Львів*)

А.П. Петрук, канд. біол. наук, доц. (*ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького, Львів*)

ЛІКУВАЛЬНІ МІНЕРАЛЬНІ ВОДИ ЯК ВАЖЛИВИЙ РЕКРЕАЦІЙНИЙ РЕСУРС ЛЬВІВЩИНИ

Ринок санаторно-курортних послуг Львівщини представлений широким спектром закладів, які спеціалізуються на різноманітних видах надання послуг, переважно рекреаційних. Лікувальні мінеральні води вважають основними рекреаційними ресурсами, використання яких позитивно впливає на організм [1].

П'ята частина джерел мінеральних вод України припадає на Львівську область. З восьми типів мінеральних вод, що застосовуються в бальнеології, на Львівщині відомо сім, які виділяються у чотири зони їх поширення [3]. В зоні поширення мінеральних неспецифічних вод типу "Нафтуса" розташовані курорти Трускавець та Східниця, Верхньосиневидненське родовище та близько 40 інших джерел. Лікувальні властивості мінеральних вод Трускавця були описані лікарем Войцеком Очко в 1578 р. Перше їх наукове дослідження провів львівський вчений хімік-фармацевт Теодор Торосевич у 1835 році. У 1836-му році почали інтенсивно будувати бальнеологічний курорт, а в 1892-му році було побудовано приміщення для інгаляцій системи Вашмута. Курорт піднявся на рівень таких оздоровниць європейського значення як Бад-Райхенгалль та Вісбаден і став відомим у Європі курортом, де лікують захворювання органів виділення [3].

Мінеральні джерела Східниці у 1956–1973 рр. відкрив учений і дослідник Омелян Стоцький. 9 січня 1976 р. селище Східницю було визнано Всесоюзним курортом. У 2005 році назву було замінено на «Всеукраїнський курорт імені Омеляна Стоцького». У селищі налічується 38 джерел і 17 свердловин з різним хімічним складом мінеральної води. Доступними для відпочиваючих є води з 10 джерел і трьох свердловин [1, 2]. У родовищі, зосередженому здебільшого у селищі та на схилах прилеглих гір, що входять до складу Національного природного парку «Сколівські Бескиди», є мінеральні води «Нафтуса» чотирьох типів: слабомінералізована «Нафтуса» з підвищеним вмістом органічних речовин (сечогінною дією), з вираженою жовчогінною дією, слабомінералізована заліста, хлоридно-натрієва. Також є джерело з мінеральною водою типу «Боржомі», гліцеринове джерело. Десятки джерел у селищі законсервовані й очікують свого подальшого вивчення і використання [1].

В зоні поширення лікувальних розсолів з підвищеним вмістом сульфатів розташований курорт Моршин. Мінеральні джерела відомі з XVI ст., та лише у 1876р. купець Штіллер, за рекомендації лікаря Дзиковського відкрив тут санаторій, а з 1880 р. – це офіційний курорт, де лікують захворювання органів травлення [5].

На базі мінеральних сульфідних вод функціонують курорти Великий Любінь, Немирів, Шкло. Води відрізняються високою мінералізацією (до 150-300 г/дм³). На території сучасного курорту Любінь Великий у 1578 році була збудована перша цивілізована водолікарня на Прикарпатті. Наприкінці XVIII ст. у Любені збудували кілька пансіонатів, готелів і приміщення для лікування мінеральними ваннами і торф'яними пелоїдами. Приблизно з того періоду в оздоровниці для лікування хворих крім сірчаних вод почали використовувати торфову грязь з околиці села. Двічі сюди приїжджав на лікування ревматизму австрійський цісар Франц-Йосип I та брат королеви Англії Лорд Кембриджський. Головний лікувальний профіль оздоровниці - захворювання серцево-судинної та нервової систем, органів опорно-рухової системи, гінекологічні та шкірні недуги. Санаторій «Любінь Великий» вважається одним із найдавніших не лише в Україні, але й у Європі. Йому 237 років [2].

Спорудження першої водолікувальниці на місці сучасного курорту Шкло датується 1616 роком, хоча згадки про “Яворівські терми” зустрічаються у літературі ще з середини XVI сторіччя. Бальнеологічний і грязевий курорт Шкло багатий на сірководневу сульфатно-кальцієву воду, яку використовують для купелей, та гідрокарбонатно-натрієво-кальцієву - для пиття. Зараз у санаторії «Шкло» лікують слабомінералізованою водою «Нафтуся-Шкло» із власного джерела, а також сірководневими ваннами, описаними ще в 16 столітті лікарями Англії, Італії і Німеччини та торф'янисто-мінеральними лікувальними грязями. У 1814 р. була збудована водолікарня на сірководневих джерелах сучасного курорту Немирів. Немирів славиться унікальними сірководневими ваннами і джерелом питної води «Анна» типу «Миргородська». Курорти Немирів та Шкло розмістилися на території Національного природно-біосферного заповідника «Розточчя».

З інших типів вод із специфічними компонентами доцільно відмітити вуглекислі мінеральні води, які виявлені і розливають поблизу с. Івашківці на півдні області. Пов'язані вони, ймовірно, з північним поясом зони вуглекислих вод Закарпаття. За хімічним складом – це хлоридно-гідрокарбонатні натрієві води з мінералізацією 8,5 г/дм³ і вмістом вуглекислоти до 750 мг/дм³ (аналог вод “Єсентуки-4”) [3].

Нажаль, використання розвіданих запасів мінеральних вод невелике і складає не більше 5-7 %, найбільше використовується вода „Нафтуся” на курорті Трускавець – до 15-20%. Крім того, є ряд родовищ які розвідані і не розробляються (наприклад Бориславське), а на інших використовуються не всі виявлені та досліджені води (Трускавець, Східниця) [4].

Отже, потенціал мінеральних вод Львівщини не використовується достатньо і є значні перспективи його збільшення як на діючих курортах, так і на нових розвіданих площах. Унікальні можливості для лікування більшості захворювань використовуються не на повну силу. Однак бурхливими темпами розвиваються лише Трускавець і Моршин, останніми роками - Східниця. Перші бальнеологічні курорти Галичини поволі відмирають [2]. Спостерігаються негативні тенденції щодо зменшення як кількості санаторно-курортних закладів, так і кількості споживачів їхніх послуг.

Ми вважаємо, що для того, щоб покращити ситуацію, важливо активно залучати туристів, спираючись на можливості використання досвіду країн Центральної Європи. Перш за все, це приваблення інвестицій у даний ринок, поліпшення державно-приватного партнерства. Окрім цього, необхідно реконструювати старі заклади та звести нові, переобладнати номери на одно- та двомісні. Важливо також створити додаткову інфраструктуру для проведення вільного часу. У зв'язку з тим, що джерела мінеральних вод знаходяться на території природоохоронних об'єктів області, вважаємо за доцільне об'єднувати зусилля працівників туристичних фірм та науковців для покращення ситуації із надання рекреаційних послуг. Перспективними, на нашу думку, можуть стати екскурсії старими курортами Львівщини для іноземних туристів, які цікавляться історією Східної Галичини.

Список джерел інформації

1. Інтернет-проект «Санаторії та курорти України». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sanikur.com>.
2. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : підруч. / А. Ю. Парфіненко, В. І. Сідоров, О. О. Любіцева. - 2-ге вид., перероб. і доповн. – К.: Знання, 2015. – 551 с.
3. Туристичний портал «Truskavets Travel». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.truskavets.travel>.
4. Управління туризму ЛОДА – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lviv-land.com.ua/pro-lvivschynu/rajony>